

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH

DLA DUSZPASTERSTWA POWOŁANIOWEGO

ZGROMADZENIA SIÓSTR KARMELITANEK

INSTYTUTU NASZEJ PANI Z KARMELU

Preambuła.....	2
Objaśnienie terminów	3
Standard 1. Stworzenie i zachowanie bezpiecznego środowiska w Kościele.....	4
Standard 2. Weryfikacja, delegowanie i edukacja kapłanów, osób konsekrowanych, świeckich pracujących z dziećmi.	4
Standard 3. Sposób reagowania na oskarżenia lub niewłaściwe zachowania.....	6
Standard 4. Zapewnienie opieki i wsparcia osobom skrzywdzonym.	12
Standard 5. Zarządzanie i praca z oskarżonymi o wykorzystywanie seksualne.	13
Standard 6. Wspólna praca w dziele ochrony dzieci i młodzieży.....	15
Standard 7. Edukacja dzieci i młodzieży w ochronie własnych granic.....	16
Standard 8. Szkolenia i stałe wsparcie dla osób zajmujących się profilaktyką w Kościele (duszpasterstwie)...	16
Standard 9. Zapewnienie jakości w zakresie prewencji i ciągłość działań (follow up).....	16
ZAŁĄCZNIK 1 OŚWIADCZENIE	17
ZAŁĄCZNIK 2 OŚWIADCZENIE O ZAPOZNANIU SIĘ Z POLITYKĄ OCHRONY DZIECI I ZOBOWIĄZANIU DO JEJ PRZESTRZEGANIA.....	18
ZAŁĄCZNIK 3 NOTATKA SŁUŻBOWA	19
ZAŁĄCZNIK 4 KARTA INTERWENCJI.....	20

Preambuła

W duszpasterstwie powołaniowym Zgromadzenia Sióstr Karmelitanek Instytutu Naszej Pani z Karmelu został opracowany i wprowadzony w życie niniejszy dokument, który stanowi realizację obowiązku prawnego dotyczącego wprowadzenia we wszelkich instytucjach, w których przebywają dzieci, standardów ich ochrony przed krzywdzeniem [ustawa z dnia 28 lipca 2023 roku o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 1606)]. Opracowując dokument, braliśmy pod uwagę wytyczne zarówno prawa państwowego, jak i kościelnego.

Kościół wdrażając standardy ochrony dzieci przed przemocą wpisuje się w realizację misji powierzonej mu przez Pana, aby nie zginęło żadne z tych najmniejszych. W oparciu o tę ewangeliczną misję uznaje, że dobro dziecka jest najważniejsze. Ludzie Kościoła przyjmują nie tylko ustawową, lecz przede wszystkim moralną odpowiedzialność za ochronę i promowanie dobra wszystkich dzieci oraz zobowiązują się dołożyć wszelkich starań, aby zapewnić bezpieczne i przyjazne środowisko, w którym dzieci są szanowane i doceniane. Niedopuszczalne jest bowiem stosowanie przez kogokolwiek wobec dziecka przemocy w jakiegokolwiek formie. Wszyscy jesteśmy więc zobowiązani do uczenia się rozpoznawania tych, którzy potrzebują pomocy i wsparcia oraz bezzwłocznego podejmowania działań w przypadku podejrzeń lub ujawnienia okoliczności, które mogą wskazywać, że dziecku zagraża lub dzieje się krzywda. Kościół działa sprawnie i zgodnie z procedurami, aby zapewnić dzieciom skuteczną pomoc i wsparcie na jak najwcześniejszym etapie, przestrzegając praw dziecka wynikających z Konwencji o Prawach Dziecka.

Standardy ochrony są dostępne w duszpasterstwie i podane do publicznej wiadomości.

Objaśnienie terminów

cyberprzemoc – wszelka przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych – komunikatorów, czatów, stron internetowych, mediów społecznościowych, blogów, SMS-ów, MMS-ów.

delegatka generalna/przełożona – osoba mianowana przez Zgromadzenie, odpowiedzialna za bieżącą działalność duszpasterstwa i zaangażowanych w nie osób.

diecezja – diecezja, archidiecezja, ordynariat lub prałatura personalna Kościoła łacińskiego

duchowieństwo – biskupi, księża i diakoni.

duszpasterstwo powołaniowe – duszpasterstwo pozaparafialne, obejmujące różne inicjatywy dziecięce i młodzieżowe.

dane osobowe dziecka – wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka, w tym jego imię i nazwisko oraz wizerunek.

dziecko – każda osoba do ukończenia 18. roku życia.

kapłan – osoba, która spełnia w imieniu wspólnoty religijnej funkcje kultowe i rytualne.

ksiądz – duchowny chrześcijański posiadający święcenia kapłańskie.

krzywda/krzywdzenie – każde działanie, które prowadzi do cierpienia fizycznego, psychicznego, moralnego.

opiekun dziecka – przedstawiciel ustawy dziecka: rodzic albo opiekun, rodzic zastępczy, opiekun tymczasowy.

osoba konsekrowana – osoba, która w sposób szczególny poświęca życie Bogu przez złożenie ślubów czystości, ubóstwa i posłuszeństwa.

osoba odpowiedzialna za standardy ochrony dzieci i młodzieży – osoba wyznaczona przez delegatkę generalną sprawująca nadzór nad prawidłowym stosowaniem standardów ochrony dzieci.

osoba świecka - członek Kościoła katolickiego i personel Kościoła inny niż biskupi, księża, diakoni i osoby konsekrowane

osoba zaufana – osoba wyznaczona przez delegatkę generalną odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach dotyczących przemocy.

przemoc duchowa – odwoływanie się do przekonań religijnych i wiary osoby w celu wyrządzenia jej szkody. Może mieć negatywny wpływ na duchowość osoby poszkodowanej, zwłaszcza gdy dopuszcza się jej osoba posiadająca duchowy autorytet i zaufanie w Kościele.

przemoc fizyczna – każde intencjonalne działanie sprawcy, którego celem jest przekroczenie granicy ciała dziecka, np. bicie, popychanie, szarpanie itp.

przemoc psychiczna – przewlekłą niefizyczna szkodliwa interakcja wobec dziecka, obejmująca zarówno działania jak i zaniechania.

przemoc seksualna – zaangażowanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest w stanie zrozumieć i na którą nie potrafi udzielić świadomej i dobrowolnej zgody, naruszające prawo i obyczaje danego społeczeństwa.

przemoc rówieśnicza (bullying) – zjawisko polegające na agresywnym i celowym dręczeniu, nękanii czy prześladowaniu jednego lub kilku uczestników duszpasterstwa przez innych, w celu wywarcia na nich presji lub zadawania cierpienia.

Standard 1. Stworzenie i zachowanie bezpiecznego środowiska w Kościele.

- Głównymi odpowiedzialnymi za tworzenie i zachowanie bezpiecznego środowiska w Kościele są biskupi i wyżsi przełożeni zakonni, natomiast w danym duszpasterstwie ta odpowiedzialność spoczywa na osobach wyznaczonych przez delegatkę generalną do pełnienia posługi w danym dziele duszpasterskim i odpowiedzialności za to dzieło;
- w danym duszpasterstwie przez delegatkę generalną zostaje wyznaczona osoba odpowiedzialna za standardy ochrony dzieci i młodzieży;
- wszystkie osoby zaangażowane w dane duszpasterstwo są zobligowane do tego, by tworzyć bezpieczne środowisko w danej wspólnotce duszpasterskiej. Ma ono nie tylko chronić dzieci przed krzywdzeniem, ale także ma być gwarantem rozwoju osobowego i duchowego;
- standardy ochrony dzieci w danym duszpasterstwie będą udostępnione dla wszystkich jego członków, ich rodziców, a także osób odpowiedzialnych za konkretne dzieło i ich przełożonych.

Standard 2. Weryfikacja, delegowanie i edukacja kapłanów, osób konsekrowanych, świeckich pracujących z dziećmi.

- Obowiązkiem osoby odpowiedzialnej za standardy jest wdrażanie i przestrzeganie standardów ochrony dzieci. Ona też personalnie ponosi odpowiedzialność za ich łamanie;
- każda osoba zaangażowana w duszpasterstwo powołaniowe i mająca kontakt z dziećmi w obszarze związanym z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez dzieci, lub z opieką nad dziećmi, jest zobowiązana do dostarczenia osobie odpowiedzialnej za wdrażanie standardów swoich danych z Rejestru Sprawców Przepływów na Tle Seksualnym (<https://arch-bip.ms.gov.pl/pl/rejestry--i-ewidencje/rejestr-sprawcow-przestepstw-na-tle-seksualnym/>). Dostarczenie to jest równoznaczne ze zgodą osoby na posiadanie przez osobę odpowiedzialną za standardy ww. danych, która przechowuje je w formie wydruku;
- każda osoba, która w duszpasterstwie powołaniowym będzie miała kontakt z dziećmi w obszarze związanym z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez dzieci, lub z opieką nad dziećmi, przedkłada odpowiedzialnej za standardy informację z Krajowego

Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2023 poz. 172 oraz z 2022 poz. 2600) lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego. Osoba odpowiedzialna za standardy przechowuje je w formie wydruku.

- w przypadku osób mających krótkotrwały kontakt z dziećmi w duszpasterstwie powołaniowym osoby są zobowiązane do podpisania oświadczenia dotyczącego niekaralności za przestępstwa na szkodę dzieci oraz za przestępstwa określone w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2023 poz. 172 oraz z 2022 poz. 2600) lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego (**Załącznik 1**). Osoba odpowiedzialna za standardy przechowuje oświadczenia;
- każda osoba, która w duszpasterstwie powołaniowym będzie miała kontakt z dziećmi w obszarze związanym z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez dzieci, lub z opieką nad dziećmi, musi zapoznać się z polityką ochrony dzieci w danym duszpasterstwie i podpisać stosowny dokument, w którym zobowiązuje się do jej przestrzegania (**Załącznik 2**). Osoba odpowiedzialna za standardy przechowuje ww. dokumenty;
- brak zgody na podpisanie takiego dokumentu uniemożliwia dopuszczenie tej osoby do pracy z wychowankami duszpasterstwa;
- jeśli duszpasterstwo powołaniowe angażuje do realizacji zadań duszpasterskich firmy/osoby z zewnątrz lub udostępnia im pomieszczenia, właściciel firmy/ osoba musi przedstawić osobie odpowiedzialnej za wdrażanie standardów oświadczenie o sprawdzeniu swoich pracowników, którzy będą mogli mieć kontakt z wychowankami duszpasterstwa, w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym;
- w duszpasterstwie należy wyznaczyć osobę odpowiedzialną za przyjmowanie zgłoszeń („osobą zaufania”). Kontakt do tej osoby powinien być widoczny i łatwo dostępny nie tylko dla wychowanków duszpasterstwa, ale także dla ich rodziców i zaangażowanych w pracę duszpasterstwa dorosłych. W duszpasterstwie powołaniowym “osobą zaufania” **jest s. Agnieszka Skup, tel. 516 063 995, adres e-mail: sr.aga@wp.pl;**
- na stronie internetowej <https://karmelitanki.org.pl/> powinna znaleźć się informacja dotycząca standardów ochrony dzieci obowiązujących w duszpasterstwie powołaniowym.

Standard 3. Sposób reagowania na oskarżenia lub niewłaściwe zachowania.

1. Zalecenia ogólne

- Zwracamy uwagę, by osoby posługujące w duszpasterstwie traktowały wychowanków z godnością i szacunkiem. Odpowiednie relacje w kontakcie między kadrą a wychowankami mają budować dobrą i zdrową atmosferę w duszpasterstwie, a także zapewnić wychowankom poczucie bezpieczeństwa;
- istotny jest język, jakim posługują się osoby posługujące w duszpasterstwie. Zawsze powinien być on adekwatny do wieku wychowanków, a nigdy wulgarny czy dyskryminujący. Ta sama uwaga odnosi się do relacji między wychowankami duszpasterstwa.

2. Zasady odnoszące się do funkcjonowania duszpasterstwa powołaniowego

- Relacje między dorosłymi a dziećmi:

Najistotniejsze zasady dotyczące kontaktów między dorosłymi a dziećmi, które mogą zdecydowanie ograniczać ryzyko krzywdy:

- niedopuszczanie do stosowania jakichkolwiek form przemocy – fizycznej, psychicznej, seksualnej i duchowej;
- zwracanie się do wychowanków z szacunkiem, bez stosowania zwrotów poniżających, wulgarnych, nieadekwatnych żartów czy tych o podtekście seksualnym;
- niedopuszczalne jest nawiązywanie z dzieckiem jakichkolwiek relacji o charakterze seksualnym czy romantycznym;
- poszanowanie nietykalności cielesnej;
- eliminacja niewłaściwych zachowań (np. prezentowanie nieodpowiednich treści – wulgarnych, pełnych przemocy czy pornograficznych);
- niedopuszczalne są wszelkie formy okazywania niechcianej czułości;
- zabronione jest pozostawanie pod wpływem alkoholu lub środków odurzających przez osoby posługujące w duszpasterstwie lub proponowanie wymienionych używek dzieciom;
- dzieci nie powinny w pojedynkę, bez wiedzy rodziców czy osób trzecich, być zapraszane ani przebywać w mieszkaniach (pokojach) osób posługujących w duszpasterstwie. Osoby odpowiedzialne nie powinny przewozić dzieci prywatnymi samochodami (konieczna jest obecność innego dorosłego, jeśli jest taka potrzeba). Wyjątkiem jest sytuacja pilna, związana z transportem do lekarza;
- spowiedź dzieci powinna się odbywać w konfesjonale wyraźnie oddzielającym spowiednika i penitenta, a jeśli nie jest to możliwe, to tam, gdzie są przeszkolone drzwi, niezamknięte na klucz, z łatwym dostępem osób trzecich. Podobne zalecenia odnosimy do sytuacji, w której potrzebna jest rozmowa indywidualna.

▪ Relacje rówieśnicze

Zasady dotyczące relacji między wychowankami:

- wykluczenie jakichkolwiek form przemocy (fizycznej, psychicznej, ekonomicznej, seksualnej);
- zwracanie się do kolegów/koleżanek z szacunkiem, bez stosowania zwrotów poniżających, wulgarnych, ośmieszających, nieadekwatnych żartów czy tych o podtekście seksualnym;
- poszanowanie nietykalności cielesnej;
- poszanowanie cudzej własności;
- eliminacja niewłaściwych zachowań;
- niedopuszczalne są wszelkie formy okazywania niechcianej czułości;
- odpowiednie i bezpieczne korzystanie z urządzeń elektronicznych, mediów społecznościowych i komunikatorów (nienagrywanie innych wychowanków bez ich zgody, nierobienie im zdjęć z ukrycia, niewysyłanie ich zdjęć bez ich wiedzy na grupach w mediach społecznościowych itp.)

3. Zasady dotyczące postępowania w sytuacji niewłaściwego zachowania

- W przypadku niewłaściwego zachowania należy z daną osobą odbyć na ten temat rozmowę, wysłuchać jej zdania, a jeśli oskarżenie okaże się prawdziwe, wyjaśnić jej niestosowność zachowania i zobowiązać ją do respektowania zasad obowiązujących w duszpasterstwie. W przypadku powtarzania niewłaściwych zachowań należy odseparować taką osobę dla dobra dzieci;
- jeśli w sposób niewłaściwy zachowuje się osoba posługująca w duszpasterstwie, sprawę należy zgłosić jego przełożonym;
- jeśli do niewłaściwych zachowań dochodzi ze strony rówieśnika, należy skontaktować się z rodzicami krzywdzonego dziecka i wyjaśnić sytuację. W razie braku poprawy, dla dobra innych uczestników, należy usunąć taką osobę z wydarzenia (kwestia transportu do domu leży w gestii rodziców);
- w przypadku duszpasterstw, w których dzieci spotykają się regularnie, jeśli rozmowy nie przynoszą poprawy, a nieodpowiednie zachowania są eskalowane, należy kolegiąlnie podjąć decyzję o usunięciu takiego dziecka z duszpasterstwa. Decyzję tę powinny podjąć kompetentne osoby, nigdy nie należy podejmować jej jednoosobowo. W przypadku wspólnoty, która formuje się stale, decyzja o usunięciu może być rozłożona w czasie.

4. Wykorzystanie seksualne dziecka poniżej 15. roku życia

- Dziecko, które nie ukończyło 15. roku życia, nie ma zdolności prawnej do wyrażenia zgody na aktywność seksualną. Obcowanie seksualne z taką osobą i inne czynności seksualne, a nawet namawianie do nich są zakazane, niezależnie od tego, czy dziecko było zmuszane, czy dobrowolnie się na tę czynność zgodziło (zob. art. 200 Kodeksu karnego).

Każda osoba, która uzyskała wiarygodną informację o możliwości popełnienia przestępstwa polegającego na wykorzystaniu seksualnym dziecka poniżej 15. roku życia, ma obowiązek

zawiadomienia organów ścigania – niewypełnienie tego obowiązku zagrożone jest karą pozbawienia wolności do lat 3 (zob. art. 240 Kodeksu karnego).

5. Wykorzystanie seksualne dziecka powyżej 15. roku życia

- Polskie prawo chroni przed przestępstwami w sferze seksualnej również osoby powyżej 15. roku życia. Zakazane jest doprowadzenie do obcowania płciowego lub innej czynności seksualnej, stosując przemoc, groźbę lub podstęp (zob art. 197 Kodeksu karnego). Karane jest także doprowadzenie do obcowania płciowego lub innej czynności seksualnej poprzez nadużycie stosunku zależności lub wykorzystanie krytycznego położenia innej osoby (zob. art. 199 Kodeksu karnego). Ponadto surowo karane jest także wykorzystanie bezradności, upośledzenia umysłowego lub choroby psychicznej w celu doprowadzenia do czynności seksualnych (zob. art. 198 Kodeksu karnego).

6. Wykorzystanie seksualne rówieśnicze

- Wychowankowie duszpasterstwa mogą doświadczać wykorzystania seksualnego nie tylko ze strony osób dorosłych, ale także rówieśników, w tym innych wychowanków duszpasterstwa. Sprawca czynu zabronionego będącego przestępstwem podlega, co do zasady, pełnej odpowiedzialności po ukończeniu 17. roku życia, natomiast przed ukończeniem 17 lat odpowiada według zasad określonych w Ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich.

7. Zasady interwencji w przypadku krzywdy

- informacja o doświadczeniu przemocy, w tym o wykorzystaniu seksualnym wychowanka lub o prawdopodobieństwie zajścia takiego zdarzenia, może dotyczyć wydarzeń przeszłych lub bieżących. W obu przypadkach należy reagować niezwłocznie;
- krzywda może zostać zgłoszona dowolnej osobie, do której dziecko ma zaufanie;
- każda osoba dorosła zaangażowana w duszpasterstwo, która została poinformowana o podejrzeniu lub fakcie przemocy wobec wychowanka (w tym także przemocy seksualnej), odpowiada za podjęcie właściwych działań zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi i procedurami obowiązującymi w duszpasterstwie i w Kościele Katolickim;
- osoba, która jako pierwsza dowiaduje się o zaistnieniu potencjalnej krzywdy wychowanka duszpasterstwa, powinna go z uwagą wysłuchać;
- z każdej takiej rozmowy należy bezwzględnie sporządzić notatkę służbową **(Załącznik 3)**;
- do zadań osoby, która dowiaduje się o zaistnieniu potencjalnej krzywdy nie należy wydawanie decyzji i osądów, rozstrzyganie, czy podejrzenia lub oskarżenia są zasadne. Jej zadaniem jest zgłoszenie informacji zgodnie z przewidzianymi procedurami;

- wszystkie podejrzania i zarzuty muszą być traktowane poważnie i trzeba na nie reagować w oparciu o przepisy prawa polskiego i prawa kanonicznego, z zachowaniem procedur obowiązujących w duszpasterstwie i we współpracy z właściwymi organami w zakresie ich kompetencji;
- należy niezwłocznie powiadomić organy ścigania o przypadku wykorzystania seksualnego wychowanka.

8. Zasady prowadzenia rozmowy z osobą zgłaszającą krzywdę

- traktować osobę zgłaszającą z empatią i szacunkiem. Nie wolno bagatelizować zgłoszenia ani okazywać lekceważenia osobie zgłaszającej;
- zachować spokój i starać się nie okazywać przerażenia lub silnego wzburzenia emocjonalnego w reakcji na słowa osoby zgłaszającej;
- słuchać aktywnie, utrzymując naturalny kontakt wzrokowy oraz wyrażając zrozumienie i wsparcie;
- zapewnić poczucie bezpieczeństwa, wesprzeć emocjonalnie i udzielić potrzebnej pomocy;
- nie okazywać wątpliwości co do wiarygodności osoby zgłaszającej lub jej wypowiedzi;
- dopytywać tylko w celu uściślenia przekazu oraz zdobycia niezbędnych informacji do zgłoszenia podejrzenia wykorzystania seksualnego;
- skoncentrować się na ustaleniu faktów i okoliczności. Jeśli rozmowa przeprowadzana jest z osobą pokrzywdzoną, należy jej wysłuchać, zapamiętać i zapisać jej słowa i ograniczyć się do zadawania jedynie koniecznych pytań. Trzeba upewnić się, czy sprawa została wcześniej zgłoszona do organów państwowych lub kościelnych. Należy powstrzymać się od wypowiadania własnej oceny i interpretacji zdarzenia oraz opinii na temat domniemanego sprawcy;
- zapewnić osobę przekazującą informację, że zostanie zrobione wszystko, co możliwe, aby pomóc osobie skrzywdzonej;
- sprawdzić, czy bezpieczeństwo osoby skrzywdzonej nie jest zagrożone – jeśli tak, trzeba działać natychmiast, poinformować rodziców dziecka (jeśli osobą krzywdzącą jest rodzic, należy poinformować rodzica/opiekuna niekrzywdzącego) i odpowiednie organy państwowe i kościelne;
- wyjaśnić, że informacje o krzywdzie muszą zostać przekazane innym osobom, a zwłaszcza rodzicom, oraz zaznaczyć, że w określonych przypadkach wykorzystania seksualnego (zob. art. 240 Kodeksu karnego) istnieje obowiązek niezwłocznego poinformowania organów ścigania;
- nie wolno składać żadnych obietnic, które nie będą mogły być dotrzymane, szczególnie w kwestii poufności (np. „obiecuję nikomu o tym nie powiedzieć”);
- poinformować, co dalej będzie się działo ze zgłoszeniem (komu zostaną przekazane informacje), i jednocześnie zapewnić o poufności prowadzonych przez duszpasterstwo działań oraz o tym, że osoby niezaangażowane we wsparcie osoby pokrzywdzonej nie mają dostępu do informacji o krzywdzie;
- nie wolno ujawniać szczegółów rozmowy osobom niezaangażowanym we wsparcie osoby pokrzywdzonej, a zwłaszcza osobie, która została wskazana jako sprawca przemocy;

- natychmiast po przeprowadzeniu rozmowy należy sporządzić notatkę służbową z przebiegu rozmowy. Ważne jest, aby zadbać o zachowanie wierności przekazu osoby informującej o zdarzeniu, uwzględniając charakterystyczne wyrażenia i słownictwo, a także zachowania niewerbalne. W miarę możliwości należy notatkę przedstawić osobie zgłaszającej, uwzględniając jej ewentualne uwagi, i uzyskać jej podpis. **Nie stosuje się tego zalecenia, gdy osobą zgłaszającą jest dziecko.**

9. Zasady odnoszące się do dokumentowania przypadku zgłaszanej krzywdy

Osoby przyjmujące zgłoszenie dotyczące krzywdy winny respektować następujące zasady:

- osoba przyjmująca zgłoszenie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa nie może na własną rękę podejmować działań służących wyjaśnieniu podejrzeń i zarzutów lub weryfikacji zgłaszanych faktów;
- osoba przyjmująca zgłoszenie jest zobowiązana do sporządzenia notatki z wydarzenia – opisuje tylko fakty, bez żadnej interpretacji. Ona także zabezpiecza dowody, ale nie przeprowadza dochodzenia na własną rękę, gdyż to należy do odpowiednich służb państwowych czy kościelnych;
- osoba przyjmująca zgłoszenie wraz z delegatką ds. ochrony małoletnich przygotowuje treść zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa;
- delegatka generalna przyjmując zgłoszenie ma obowiązek sporządzić kartę interwencji (**Załącznik 4**) z postępowania wyjaśniającego oraz zabezpieczyć dowody zdarzenia, w tym np. listy, pisma, korespondencję elektroniczną lub notatki z rozmów telefonicznych mających związek ze sprawą;
- wszelkie notatki muszą być szczególnie chronione, pod żadnym pozorem nie mogą dostać się w ręce niepowołanych osób, ponieważ zawierają dane wrażliwe czy dane procesowe;
- wszelkie notatki są włączane do akt, powinny być przechowywane w bezpiecznym miejscu u delegatki generalnej;
- wszystkie osoby zaangażowane w sprawę na tym etapie są zobligowane do zachowania poufności. W sprawę nie powinny być włączane „osoby trzecie”.

10. Zasady zgłaszania krzywdy instytucjom państwowym i przełożonemu kościelnemu

Po przyjęciu zgłoszenia należy działać bez zwłoki, zgodnie z procedurą opisaną poniżej:

- jeśli ze zgłoszenia wynika, że krzywda może się powtórzyć w najbliższym czasie, trzeba temu bezzwłocznie przeciwdziałać. W przypadku dziecka należy natychmiast zawiadomić rodziców (a w przypadku, gdy krzywdę zadaje jeden z nich, należy skontaktować się z rodzicem niekrzywdzącym) oraz wezwać policję, a później podejmować kolejne czynności. Jeśli drobna zwłoka nie zagraża osobie pokrzywdzonej, osoba, która powzięła informację przekazuje ją delegatce ds. ochrony małoletnich, która podejmuje dalsze kroki;
- jeżeli istnieje podejrzenie, że osobą odpowiedzialną za przemoc wobec wychowanka jest osoba posługująca w duszpasterstwie, delegatka generalna zawiesza ją w pełnieniu obowiązków. W każdym

z tych przypadków podejmuje się postępowanie wyjaśniające zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa;

- jeśli istnieje podejrzenie wykorzystania seksualnego dziecka poniżej 15. roku życia (zob. art. 200 Kodeksu karnego mówiący o obcowaniu płciowym lub innej czynności seksualnej wobec dziecka poniżej 15. roku życia, udostępnianiu takiej osobie treści pornograficznych lub prezentowaniu wykonania czynności seksualnej), prawo nakłada obowiązek niezwłocznego powiadomienia stosownych organów (zob. art. 240 k.k.). Taki obowiązek istnieje również w przypadku podejrzenia zaistnienia gwałtu dokonanego wspólnie z inną osobą, gwałtu wobec dziecka poniżej 15. roku życia, gwałtu wobec wstępnego, zstępного, przysposobionego, przysposabiającego, brata lub siostry lub gwałtu ze szczególnym okrucieństwem (art. 197 par. 3 lub 4 k.k.), a także w przypadku wykorzystania bezradności, upośledzenia umysłowego lub choroby psychicznej w celu doprowadzenia do obcowania płciowego lub innej czynności seksualnej (art. 198 k.k.). Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa należy złożyć w prokuraturze rejonowej w tej dzielnicy bądź miejscowości, w której popełniono przestępstwo, lub komendzie policji w formie pisemnej albo w formie ustnej spisanej do protokołu przez funkcjonariusza policji. Podstawą zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa nie musi być pewność popełnienia przestępstwa. Wystarczy, że podejrzenie przestępstwa jest uzasadnione. Wszelkiego rodzaju zgłoszenia do organów prawa cywilnego czy kościelnego dokonuje delegatka generalna, w sytuacji zgłoszenia jej przez delegatkę ds. ochrony małoletnich. Niemniej jednak każda osoba, która pozyskała wiedzę na ten temat, musi się upewnić, że takiego zgłoszenia dokonano. W przeciwnym razie powinna to zrobić osobiście;
- jeśli krzywda nosi znamiona przestępstwa w rozumieniu prawa kościelnego osoba zaufania, bądź inna osoba, która powzięła taką informację powiadamia delegata ds. ochrony dzieci i młodzieży;
- powiadomienie organów ścigania powinno wiązać się z przekazaniem im kopii notatki służbowej sporządzonej na podstawie rozmowy z osobą zgłaszającą;
- osoba zgłaszająca sprawę delegatowi powinna się w miarę możliwości upewnić, że wdrożono odpowiednie procedury (np. prosząc – w razie potrzeby także na piśmie – o informację o podjętych w wyniku zgłoszenia czynnościach);
- jeśli oskarżenia o przemoc wobec wychowanka po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego w duszpasterstwie okażą się bezpodstawne i wobec posądzonej osoby nie toczy się postępowanie karne w tej sprawie, zostanie ona niezwłocznie przywrócona do pełnienia dotychczasowych obowiązków. W takim przypadku przedsięwzięte zostaną przez delegatkę generalną wszelkie środki, aby bezpodstawne zarzuty nie odbiły się negatywnie na sytuacji osoby posądzonej;
- w prowadzonym postępowaniu priorytetem – oprócz dojścia do prawdy – powinno być zapewnienie wychowankowi i jego najbliższemu odpowiedniego wsparcia, a także zachowanie poufności;

- każdy dorosły w duszpasterstwie powinien wykazać wrażliwość na potrzeby wychowanków i odpowiedzialność w podejmowaniu działań, mając zawsze na uwadze ich dobro. Nikt nie może podejmować działań na własną rękę.

Standard 4. Zapewnienie opieki i wsparcia osobom skrzywdzonym.

1. Prawa osoby skrzywdzonej

Zgodnie z Wytycznymi KEP osoba skrzywdzona w duszpasterstwie ma prawo:

- do życzliwego przyjęcia, wysłuchania, traktowania z szacunkiem i godnością;
- do pomocy psychologicznej (Uwaga! Dziecku, które ukończyło 15. rok życia, pomoc duchowa i psychologiczna powinna być udzielana w ścisłej współpracy z rodzicami/opiekunami prawnymi). Jeśli osoba skrzywdzona ma mniej niż 15 lat, to wszelka pomoc może być jej udzielona wyłącznie za wyraźną zgodą rodziców lub opiekunów prawnych);
- do pomocy medycznej;
- do konsultacji prawnej;
- do zgłoszenia sprawy do organów ścigania;
- do ochrony wizerunku i sfery prywatnej, a także do poufności danych osobowych;
- do informacji na temat środków zapobiegawczych podjętych w stosunku do sprawcy;
- do informacji, na jakim etapie znajduje się wszczęte postępowanie (Uwaga! Osoba skrzywdzona sama musi wyrazić takie życzenie);
- nikt nie ma prawa żądać od osoby skrzywdzonej składania przysięgi ani wymagać zachowania milczenia.

2. Pomoc profesjonalna osobie skrzywdzonej

- z ramienia duszpasterstwa w celu wstępnej pomocy została wyznaczona "osoba zaufania", którą jest s. Agnieszka Skup, posiadająca odpowiednie kompetencje psychologiczne, korzystająca z superwizji. Kontakt do niej jest udostępniony wszystkim członkom duszpasterstwa oraz znajduje się w widocznym miejscu;
- duszpasterstwo przygotowuje bazę kontaktów pomocowych do kompetentnych specjalistów, np. psychologów, aby:
 - ❖ zmniejszyć jej lęk, budować poczucie bezpieczeństwa i zaufania oraz okazać jej troskę i wzmacniać dobre relacje z dorosłymi;
 - ❖ stworzyć przestrzeń do jej wysłuchania;
 - ❖ odciążyć ją z poczucia winy, jeśli ono występuje; uświadamiać, że odpowiedzialność jest wyłącznie po stronie sprawcy;
 - ❖ pozwalać na odreagowanie negatywnych emocji;

- ❖ wspierać ją w budowaniu relacji z rówieśnikami;
- ❖ zadbać o takie działania, których celem będzie podnoszenie jej poczucia własnej wartości poprzez szukanie, wzmacnianie i rozwijanie jej dobrych stron.
- baza kontaktów jest udostępniona wszystkim członkom duszpasterstwa oraz znajduje się w widocznym miejscu;
- wszelkie bazy kontaktów powinny być regularnie sprawdzane i aktualizowane.

3. Pomoc duszpasterska osobie skrzywdzonej

- osobie skrzywdzonej można udostępnić kontakt do osób, które kompetentnie zajmują się duchową opieką osób skrzywdzonych, np. diecezjalny duszpasterz osób skrzywdzonych.

4. Pomoc rodzinie osoby skrzywdzonej

Przy kontakcie z rodzicami należy uwzględnić:

- informowanie o sytuacji wychowanka i doznanej krzywdzie;
- wskazanie miejsca uzyskania profesjonalnej pomocy dla wychowanka poza duszpasterstwem;
- poinformowanie o instytucjach, fundacjach lub osobach, które mogą udzielić wsparcia prawnego.

5. Pomoc środowisku rówieśniczemu, w którym dokonana się krzywda

W przypadku, gdy wiedza na temat krzywdy jest znana w środowisku duszpasterskim, należy rozważyć podjęcie następujących działań:

- rozmowa z całą grupą rówieśniczą na temat krzywdy i przemocy z poszanowaniem godności osoby skrzywdzonej;
- umożliwienie indywidualnych spotkań z psychologiem dla osób, które takiej rozmowy będą potrzebowały;
- wskazanie instytucji zewnętrznych oraz numerów telefonów, gdzie można uzyskać wsparcie.

Standard 5. Zarządzanie i praca z oskarżonymi o wykorzystywanie seksualne.

1. Umiejętność rozpoznawania sygnałów ostrzegawczych

- szczególną uwagę powinny wzbudzić następujące zachowania: unikanie kontaktów z konkretną osobą, kłopoty z koncentracją, objawy nerwicowe, dolegliwości somatyczne, nieadekwatne zachowania seksualne, lęk przed dotykiem. Ale także przesadne zainteresowanie osoby posługującej w duszpasterstwie lub księdza konkretną osobą, spędzanie z nią dużo czasu, wspólne wyjścia, wyjazdy, prezenty, intensywne kontakty przez media społecznościowe;
- zwracamy uwagę, by zawsze z troską traktować wszelką zmianę w zachowaniu wychowanka;

- W duszpasterstwie staramy się na co dzień budować bezpieczne środowisko oraz w miarę możliwości poszerzać wiedzę, która skutecznie pozwoli pomóc w sytuacji krzywdy.

2. Jak postępować z osobami oskarżonymi

W ramach duszpasterstwa nie prowadzimy śledztwa ani nie ferujemy wyroków. Od tego są odpowiednie instytucje państwowe i kościelne. Osoba, która została wskazana jako winna krzywdy, jest traktowana sprawiedliwie, z poszanowaniem prawa do uczciwego procesu i do domniemania niewinności do czasu udowodnienia winy. W żadnym wypadku nie może być pozbawiona prawa do obrony. Należy jej również ułatwić uzyskanie pomocy psychologicznej i prawnej.

2.1. Gdy sprawcą jest osoba posługująca w duszpasterstwie powołaniowym

- sprawa powinna zostać zgłoszona odpowiednim instytucjom państwowym i kościelnym;
- taka osoba po uprawdopodobnieniu zgłoszenia bezwzględnie powinna zostać na wniosek delegatki generalnej odsunięta od pracy w duszpasterstwie: jeśli zgłoszenie się nie potwierdzi - do czasu wyjaśnienia sprawy; jeśli zgłoszenie się potwierdzi, a sąd wyda stosowny wyrok - adekwatnie do wyroku sądu państwowego lub/i kościelnego;
- gdy oskarżenie okaże się niewiarygodne, a osoba posługująca wraca do pracy w Kościele, otrzymuje wsparcie w celu przywrócenia dobrego imienia;
- z przebiegu każdej rozmowy należy sporządzić stosowną notatkę.

2.2. Gdy sprawcą jest osoba świecka

- jeśli osobą oskarżoną jest osoba świecka, również powinna być traktowana sprawiedliwie z poszanowaniem prawa do uczciwego procesu i do domniemania niewinności do czasu udowodnienia winy;
- przestępstwo należy zgłosić odpowiednim służbom państwowym i kościelnym;
- sprawca powinien zostać bezwzględnie odseparowany od grupy;
- takiej osobie, a także jej rodzinie powinna zostać udzielona pomoc duszpasterska, a także psychologiczna lub inna, jeśli takiej potrzebują;
- gdy oskarżenie okaże się niewiarygodne, a osoba świecka wraca do pracy w duszpasterstwie, otrzymuje wsparcie w celu przywrócenia jej dobrego imienia;
- z przebiegu każdej rozmowy sporządza się stosowną notatkę.

2.3. Gdy sprawcą jest rodzic

- kiedy sprawcą krzywdzenia okaże się rodzic wychowanka duszpasterstwa, należy niezwłocznie zgłosić tę sprawę do odpowiednich organów państwowych (policja lub prokuratura). Na każdej osobie, która powzięła wiedzę o takim zdarzeniu w przypadku osoby poniżej 15. roku życia, ciąży obowiązek jego zgłoszenia zagrożony karą pozbawienia wolności do lat trzech. Należy także odbyć rozmowę

z niekrzywdzącym rodzicem, a krzywdzonemu dziecku i jego niekrzywdzącym najbliższym zapewnić wsparcie duszpasterskie i psychologiczne;

- jeśli jest taka możliwość, należy w tej sprawie współpracować ze szkołą;
- z przebiegu każdej rozmowy należy sporządzić stosowną notatkę.

2.4. Gdy sprawcą jest rówieśnik

- kiedy w ramach duszpasterstwa okaże się, że osobą krzywdzącą jest inny wychowanek duszpasterstwa, należy bezwzględnie odseparować go od grupy, by uniemożliwić dalsze krzywdzenie. Jeśli osobą krzywdzącą okaże się dziecko, wówczas należy zgłosić sprawę jego rodzicom;
- osoby posługujące w duszpasterstwie winny skontaktować się z rodzicami sprawcy i osoby skrzywdzonej. Należy objąć ich opieką duszpasterską i zaproponować pomoc w dotarciu do specjalistów;
- w sytuacji przemocy rówieśniczej w razie konieczności zaprosić specjalistę, który odpowie na pytania wychowanków i da im wskazówki, jak chronić się przed taką formą przemocy;
- z przebiegu każdej rozmowy należy sporządzić stosowną notatkę.

Może się zdarzyć sytuacja, że w danej grupie duszpasterskiej ktoś zostanie niesłusznie oskarżony. Przypominamy, że za fałszywe oskarżenia, zszarganie czyjegoś dobrego imienia grozi odpowiedzialność karna.

Standard 6. Wspólna praca w dziele ochrony dzieci i młodzieży.

W celu ochrony dzieci i młodzieży należy:

- opracować, wdrożyć standardy ochrony dzieci dla konkretnego duszpasterstwa. Za ich wdrożenie odpowiada osoba odpowiedzialna za standardy;
- dołożyć wszelkich starań, by osoby pracujące z dziećmi czy opiekujące się nimi, a także wolontariusze zostali właściwie zweryfikowani w odpowiednich rejestrach i przeszkoleni przed podjęciem pracy z dziećmi;
- sprawdzić pod kątem bezpieczeństwa miejsca, w których spotyka się grupa;
- budować atmosferę zaufania, tak by o zauważonych nieprawidłowych zachowaniach czy zachowaniach przestępczych wychowankowie nie bali się mówić osobom posługującym w duszpasterstwie;
- informować rodziców o podejmowanych inicjatywach na rzecz ochrony ich dzieci;
- udostępnić w duszpasterstwie materiały formacyjne związane z ochroną dzieci;

Standard 7. Edukacja dzieci i młodzieży w ochronie własnych granic.

Edukacja w zakresie ochrony granic może dotyczyć różnych tematów, np.:

- ochrona własnych granic;
- godność i wartość osoby;
- budowanie dojrzałych relacji.

Zagadnienia te można podejmować w formie warsztatowej albo zapraszać na spotkania kompetentne osoby. Warto także stworzyć wychowankom przestrzeń do indywidualnej rozmowy z zaproszonym specjalistą, jeśli będzie taka potrzeba.

Standard 8. Szkolenia i stałe wsparcie dla osób zajmujących się profilaktyką w Kościele (duszpasterstwie)

Zakres szkoleń dotyczących ochrony dzieci:

- wszystkie osoby na stałe posługujące w duszpasterstwie:
 - ❖ otrzymują potrzebną im wiedzę o standardach przyjętych i obowiązujących w danym duszpasterstwie;
 - ❖ odbywają szkolenie przeprowadzane w momencie przejmowania odpowiedzialności w duszpasterstwie;
 - ❖ w sytuacji, gdy w duszpasterstwie zasady lub procedury ulegają zmianie lub uzupełnieniu, należy je przedstawić aktualnie zaangażowanym w prace duszpasterstwa osobom.
- osoby zaangażowane w duszpasterstwo są zobowiązane do poszerzania swojej wiedzy w zakresie profilaktyki i ochrony dzieci i młodzieży;
- osoby zaangażowane w duszpasterstwo raz na dwa lata odbywają szkolenie w zakresie profilaktyki i ochrony nieletnich.

Standard 9. Zapewnienie jakości w zakresie prewencji i ciągłość działań (follow up)

- opracowany i wdrożony w duszpasterstwie dokument ochrony dzieci jest aktualizowany co dwa lata;
- w sytuacjach kryzysowych posługujący w duszpasterstwie odwołują się do czyli delegatki generalnej.

ZAŁĄCZNIK 1
OŚWIADCZENIE

Oświadczenie

Ja,.....

(imię i nazwisko)

legitymujący(-a) się dowodem osobistym/paszportem o nr oświadczam, że nie
byłem(-am) skazany(-a) za:

- przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności oraz przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę dziecka i nie toczy się przeciwko mnie żadne postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie;
- przestępstwa określone w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego; przestępstwa określone w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2023 poz. 172 oraz z 2022 poz. 2600) lub za odpowiadające tym przestępstwom czyny zabronione określone w przepisach prawa obcego

Oświadczam, że jestem świadomy(-a) konsekwencji złożenia nieprawdziwego oświadczenia.

.....

miejsowość, data

.....

imię i nazwisko (czytelny podpis)

ZAŁĄCZNIK 2

OŚWIADCZENIE O ZAPOZNANIU SIĘ Z POLITYKĄ OCHRONY DZIECI I ZOBOWIĄZANIU DO JEJ PRZESTRZEGANIA

OŚWIADCZENIE

w trybie art. 21 Ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz.U. 2023 poz. 1304 z późn. zm.)

Ja, niżej podpisana/y, oświadczam, że:

1. Zapoznałam/zapoznałem się z treścią dokumentu pn. „Standardy ochrony dzieci” obowiązującego w duszpasterstwie powołaniowym prowadzonym przez Zgromadzenie Sióstr Karmelitanek Instytut Naszej Pani z Karmelu

3. Oświadczam*, że jestem świadomy, że składając ww. oświadczenie, podlegam odpowiedzialności karnej w trybie art. 233 Kodeksu karnego, to jest odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia**.

.....
miejsowość, data

.....
imię i nazwisko (czytelny podpis)

* dotyczy osób pełnoletnich

** art. 233 k.k. [fałszywe zeznania]

§ 1. Kto, składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 1a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę z obawy przed odpowiedzialnością karną grożącą jemu samemu lub jego najbliższemu, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Warunkiem odpowiedzialności jest, aby przyjmujący zeznanie, działając w zakresie swoich uprawnień, uprzedził zeznającego o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie lub odebrał od niego przyrzeczenie.

§ 3. Nie podlega karze za czyn określony w § 1a, kto składa fałszywe zeznanie, nie wiedząc o prawie odmowy zeznania lub odpowiedzi na pytania.

§ 4. Kto, jako biegły, rzeczoznawca lub tłumacz, przedstawia fałszywą opinię, ekspertyzę lub tłumaczenie mające służyć za dowód w postępowaniu określonym w § 1, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 4 działa nieumyślnie, narażając na istotną szkodę interes publiczny, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 5. Sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia, jeżeli:

- 1) fałszywe zeznanie, opinia, ekspertyza lub tłumaczenie dotyczy okoliczności nie mogących mieć wpływu na rozstrzygnięcie sprawy.
- 2) sprawca dobrowolnie sprostuje fałszywe zeznanie, opinię, ekspertyzę lub tłumaczenie, zanim nastąpi, chociażby nieprawomocne, rozstrzygnięcie sprawy.

§ 6. Przepisy § 1-3 oraz 5 stosuje się odpowiednio do osoby, która składa fałszywe oświadczenie, jeżeli przepis ustawy przewiduje możliwość odebrania oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej.

ZAŁĄCZNIK 3
NOTATKA SŁUŻBOWA

Mnie, niżej podpisaną, w dniu o godz.

..... poinformowała/poinformował o zaistniałym fakcie:

(imię i nazwisko osoby)

.....

.....

.....

opis informacji ze szczególnym uwzględnieniem: kiedy? kto? co? gdzie?

Notatka została przekazana w dniu o godz.

do.....

.....

miejsowość, data

.....

imię i nazwisko

ZAŁĄCZNIK 4
KARTA INTERWENCJI

Imię i nazwisko		
Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia)		
Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia		
Opis działań podjętych przez delegata ds. ochrony małoletnich	Data:	Działanie:
Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję) i data interwencji		
Wyniki interwencji - działania organów wymiarów wymiaru sprawiedliwości (jeśli Zgromadzenie uzyskało informacje)		